

Kiasma

35 · 2007 vol. 10

Katseita
tarinoiden
taustalla

Turistina
nykytaiteen
maisemassa

Tarinankertojien aika esittelee entisten neuvostotasavaltojen nykytaidetta Euroopan itärajalta aina Aasiaan saakka. Painopiste on Keski-Aasian ja erityisesti Kazakstanin nykytaiteessa. Teosten kautta avautuu näkymiä lähes epätodelliselta vaikuttavaan ympäristöön, jossa useat aikakaudet, traditiot ja uskonnot elävät rinnakkain: esihistorialliset hautakummut, moskeijoiden kupolit ja minareetit, neuvostoajan jättämät rauniot ja saastunut ympäristö, kuorma-autokaravaanit ja ratsumiehet, rapistuvat betonilähiöt ja utopistiset arkkitehtuurihankkeet. Näyttely nostaa esiin tapoja tulkita myös neuvostoajan 'yhteistä menneisyyttä', sen vaikutuksia nykyhetkeen ja mahdollisiin tulevaisuuksiin.

Katseita tarinoiden taustalle

Sankarit saapuvat ratsain, shamaanit jalan

Taiteilijat tarkkailevat tätä ajallisesti monikerroksista ja usein ristiriitaista tilannetta etäältä, osallistumatta aktiivisesti tapahtumien kulkuun. Toteavaan ja dokumentaariseen lähestymistapaan sisältyy kuitenkin aina subjektiivinen, usein empaattinen näkökulma ja harkittujen valintojen teko aihevalinnan suhteen. Moskovalaisen kuraattorin **Viktor Misianon** kokoaman näyttelyn temaattisena lähtökohtana todellisuuden havainnointi etäältä sekä kerronnan ja eepisyuden korostuminen 1990-luvun todellisuuskeskeisyyden jälkeen.

KESKI-AASIA NYKYTAITEEN KARTALLE

Viktor Misiano kuratoi Venetsian biennaalin yhteydessä vuonna 2005 Keski-Aasian paviljongin. Se merkitsi tämän alueen nykyaiteen läpimurtoa kansainväliseen tietoisuuteen. Näyttely esiteltiin myös Varsovassa ja Moskovassa vuonna 2006. Muita merkittäviä keski-aasialaisen nykyaiteen näyttelyitä ovat olleet mm. *No Mad's Land: Zeitgenössische Kunst aus Zentralasien*, Berliini 2002, *re-orientation: Kunst zu Mittelasien*, Weimar 2002, *Vom roten Stern zur blauen Kuppel: Kunst und Architektur aus Zentralasien*, Berliini 2004

ja Stuttgart 2005, *Pueblos y sombras: Contemporary Art from Kazakhstan and Kyrgyzstan*, 2004 Mexico City sekä *The Tamerlane Syndrome: Art and Conflicts in Central Asia*, 2005 Orvieto ja 2007 Milwaukee.

Kiasman näyttelyohjelmassa *Tarinankertojien aika* jatkaa vuonna 2004 nähdyn *Historiaa nopeammin (Faster than History)* -näyttelyn tavoin Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisen ajan tarkkailua nykyaiteilijoiden silmin.

RETKIKUNNAN MUKANA

Symbolisesti Kiasman liittää Keski-Aasiaan museorakennuksen edustalla sijaitseva ratsastajapatsas, marsalkka **Mannerheimin** muistomerkki. Marsalkan vaiherikkaaseen henkilöhistoriaan kuuluu palvelu tsaarin armeijassa, jolloin hän teki vuosina 1906–1908 tiedustelu- ja tutkimusmatkan Aasiaan kulkien ratsain Samarkandista Pekingiin. Matkallaan hän keräsi ainutlaatuisen kokoelman etnografista esineistöä ja otti lukuisan määrän valokuvia. Vuonna 2006 tuli kuluneeksi 100 vuotta tämän matkan alkamisesta ja sen kunniaksi Mannerheimin jalanjäljillä on käynyt useampikin suomalainen retkikunta.

Suomalaisten kontaktit ja kiinnostus Keski-Aasian maihin ovat kuitenkin olleet melko vähäisiä ja vaikuttaa siltä, että jo tämän alueen maantieto on monille valkoinen alue kartalla, puhumattakaan historiasta tai nykykulttuurista. Monille nämä foneettisesti niin samankaltaiset 'stan-valtiot' – Kazakstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Tadžikistan, Azerbaidžan – ovat olemassa vain mainintoina urheilu-uutisissa jalkapallo-otteluiden yhteydessä.

RATSASTAJAPATSAIDEN PALUU

Viime aikoina paljon huomiota herättänyt elokuva *Borat: Cultural Learnings of America for Make Benefit Glorious Nation of Kazakhstan* on omalla erikoisella tavallaan sijoittanut ainakin Kazakstanin jonkinlaiselle kartalle miljoonien katsojien tajunnassa. Kazakstanin virallinen vastaisku tämän pseudodokumentin luomalle groteskille kuvalle maasta on elokuva *Nomadi: Soturi (Nomad: The Warrior)*, jossa hyödynnetään lavean eepisellä tyyllillä koko rahan, 40 miljoonan dollarin, edestä tarunhoitoista sankarisoturien aikaa. Elokuva sisältää harkittuja metaforia myös Kazakstanin nykyiseen tilanteeseen sen luonnonrikkauksista kiinnostuneiden mahtimaiden ja sulkeutuneiden rajanaapureiden välissä.

Värittämällä historiaa fiktiolla, tietoisesti alkuperäistä haluttuun muotoon sorvaten, pyritään, kuten elokuvassakin, luomaan yhteinen kertomus, joka vahvistaa kansallista ja kulttuurista yhtenäisyyttä. Tämähän on Kalevalan varjossa kasvaneille suomalaisille tuttua. Konkreettisenä ilmauksena tällaisesta kaipuusta todistaa yhteisen menneisyyden olleen olemassa, ovat ne useat legendaaristen nomadisoturiin ratsastajapatsaat, joita on itsenäistymisen jälkeen 1990-luvun alusta lähtien pystytetty Keski-Aasiassa.

UNELMAT JA TODELLISUUS

Unelmahakuisuus ja todellisuuspako ovat läsnä myös laajemmin globaalissa kulttuurissa. Tutkija **Rolf Jensen** esittää kirjassaan *The Dream Society* (2002), että ihminen on siirtymässä tarinankertojien aikaan, joka on hänen teoriassaan viides vaihe metsästäjä-keräilijöiden, maanviljelijöiden, tehdastyöläisten ja tietotyöläisten aikakausien jälkeen. 2000-luvun alussa suosituissa kirjoissa ja elokuvissa, esimerkiksi *Taru sormusten herrasta* ja *Harry Potter* -sarja, sekä tietokonepeleissä ja roolipeli-innostuksessa toistuvat sadunomaiset, kuvitteelliseen menneisyyteen sijoittuvat kuvat ja tarinat voidaan sijoittaa tähän kehykseen, samoin kuin nykypäivän gootit ja heavy-metal musiikin hirviöfantasiat.

YDINKOKEISTA OSTERNEIHIN

Neuvostoliiton osana Kaukasian ja etenkin Keski-Aasian tasavallat elivät erikoisessa 'vieraan' roolissa, kohteena monenlaisille haluilla ja tarpeilla. Toisaalta niitä käytettiin laboratorioina ydinaseiden testaukselle, kokeilualueena radikaaleille maanviljelyshankeille ja ihmismassojen uudelleensijoituksille sekä sopivana maaperänä saastuttaville teollisuuslaitoksille ja salaisille avaruustukikohtille. Toisaalta ne olivat elävä osoitus sosialismin mahdollistamasta eri kulttuurien harmonisesta yhteiselosta ja 'kansojen välisestä ystävyydestä'.

Keski-Aasian aro- ja autiomaamaisemissa kuvattiin 1960-luvun loppupuolella amerikkalaisten westernien malliin 'easterneitä' tai 'osterneitä', joissa hyödynnettiin alueen orientaalista ja eksoottista vetovoimaa. Niistä tunnetuin lienee **Vladimir Motylin** ohjaama, kultti-elokuvan maineen saanut *Autiomaan valkoinen aurinko (White Sun of the Desert, 1969)*, jonka katsominen

1 Moldova, 2 Georgia, 3 Armenia, 4 Azerbaidžan, 5 Kazakstan, 6 Turkmenistan, 7 Uzbekistan, 8 Tadžikistan, 9 Kirgisia

Hamlet Hovsepian: Nimetön, 2006, video

Vahram Aghasyan: Bangladesh, 2003, video

Said Atabekov: Taistelu neliöstä, 2007, video

Elena Vorobyeva & Viktor Vorobyev:
Kazakstan. Sininen kausi., 2002–2005, valokuvasarja

Gulnara Kasmaljeva & Muratbek Djomaljev:
Uusi Silkkitie: Selviytymisen ja toivon menetelmä, 2006, videoinstallaatio

kuuluu yhä kosmonauttien pakollisiin rituaaleihin ennen avaruuslennolle lähtöä Baikonurin kosmodromilta.

LUONNONVARAT JA PYSÄHTYNEISYYDEN AIKA

Tänä päivänä Kaukasian ja Keski-Aasian valtiot rakentavat tulevaisuuttaan neuvostoajan jättämän perinnön ja nykypäivän demokratisoitumispaineiden keskellä. Alueet ovat nousseet eri suurvaltojen kiinnostuksen polttopisteeseen runsaiden luonnonvarojensa ja geopolittisen sijaintinsa vuoksi. Yhtenä tärkeimmistä tavoitteista näissä maissa on pyrkiä tukahduttamaan islamin fundamentalististen suuntausten esiinnousu kansainvälisen ”kaupparauhan” takaamiseksi. Useimmis- sa Kaukasian ja Keski-Aasian maissa itsenäistymisestä ja markkinatalouteen siirtymisestä huolimatta yhteis- kunnallinen kehitys on pysähtyneisyyden vaiheessa, 1990-luvun alussa valittujen presidenttien yhä halli- tessa itsevaltaisesti.

Taiteella, joka ei noudata virallista, valtion tukemaa historiaan ja folkloreen painottuvaa kansallista kaano- nia, on tällaisissa olosuhteissa hankala tulla tunnus- tetuksi tärkeäksi osaksi yhteiskunnan kehitystä ja maan kulttuuripääomaa. Esimerkiksi Kazakstanissa valtio panostaa kulttuurissaan arkkitehtuuriin etenkin pää- kaupunkinsa Astanan jättimäisissä rakennushankkeissa. Ne kertovat tarkkaan harkitulla symboliikalla maan vauraudesta ja modernisoitumisesta sekä eri uskontojen rauhanomaisesta yhdessäelosta, kuten vuonna 2006 valmistunut brittiarkkitehti **Norman Fosterin** suunnittelema pyramidin muotoinen *Rauhan ja yhteisyyden palatsi* (*Palace of Peace and Reconciliation*).

NYKYTAITEEN UUDET ALUEET

Kaukasian ja Keski-Aasian maissa on kuitenkin jo ole- massa ja kehittymässä myös omat nykytaiteen näyttä- mönsä, josta näkyvimpänä merkinä ovat tietenkin biennaalit, joita järjestetään ainakin Kirgisiassa *Bishkek International Exhibition of Contemporary Art*, Uzbekista- nissa *Tashkent International Biennial*, jossa on myös kansainvälinen valokuvabiennaali ja Armeniassa *International Biennial of Contemporary Art Gyumri*. Lisäksi Tbilisissä Georgiassa valmistellaan syksyllä 2007 avattavaa ensimmäistä Kaukasian biennaalia. Nämä tapahtumat, samoin kuin useat taiteilijoiden omat hankkeet, vahvistavat nykytaiteen infrastruktuuria ja luovat yhteistyöverkostoja niin Euroopan kuin Aasiankin suuntaan.

Tarinankertojien aika tekee osaltaan näkyväksi entisten neuvostotasavaltojen kiinnostavaa nykytaidetta ja taiteilijoita, joiden kertomat tarinat saavat yleis- inhimillisen merkityksen myös kansainvälisissä yhteyksissä.

□ Jari-Pekka Vanhala

Pääosa näyttelyn teoksista on videoita. Se näyttää olevan käyttökelpoisiin ja tarkoituksenmukaisiin media aina kun taiteen on aika nopeasti siirtyä ajassa eteenpäin, etenkin vaikeiden ja vihamielisten olosuhteiden keskellä. Liikkuva kuva muodostaa neutraalin ja yhteisen kehyksen tarinoille, joiden kertojat puhuvat kukin omaa kieltään.

Arojen barokki kansallismaisemassa

Almagul Menlibaeva: Arojen barokki, 2003–2004, video

Kazakstanilaisen **Almagul Menlibaevan** rituaalinomaisissa videoteoksissa tapah- tumapaikkana on usein aava aromaisema – keskiaasialaisen paimentolaiskulttuurin arkkityyppinen ’kansallismaisema’ – jossa täsmällinen tieto ajasta ja paikasta muut- tuu merkityksettömäksi. Naishahmot esiin- tyvät kuin myyttisten tarinoiden luonnon- hengettäret, liehuviin kankaisiin verhot- tuina tai täysin alastomina, pidellen käsissään toteemieläinten kalloja. *Arojen barokki* (*SteppenBaroque*, 2003) -teoksessa Menlibaeva käyttää pelikuvaa- efektiä synnyttämään kuvaan täydellisen symmetrian ja virheettömän kauneuden sekä barokin juhlavaa koristeellisuutta.

Teoksissa elää toisiinsa punoutuneina vaikutteita monista eri lähteistä ja tradi- tioista: shamanismin ohella Menlibaevaa kiinnostaa erityisesti buddhismi ja islamin mystinen suuntaus suufilaisuus. Häntä on kuvailtu ’punk-shamaaniksi’, joka palauttaa luonnon ja henkisen etsinnän sekä mystisyyden arvot nykyiseen järjeä ja teknologiaa palvovaan aikaan. Menli- baevan teokset voidaan nähdä myös femi- nistisinä puheenvuoroina, jotka tuovat poikkeuksellisen rohkeasti naiseuden näkyväksi satureita ja muita miespuolisia sankareita vilisevään perinteeseen.

Lue lisää näyttelyn taiteilijoista www.kiasma.fi

Suomen saloja etsimässä

COMPANY Aamu Song & Johan Olin

Company on **Aamu Songin** ja **Johan Olinin** vuonna 2000 perustama design-kaksikko, joka toimii laaja-alaisesti muotoilun ja taiteen kentällä suunnitellen vaatteita, kenkiä ja erilaisia käyttöesineitä, mutta myös mm. tiloja, katukalusteita ja sisustuksia. Kiasmassa *Suomen salat (Top Secrets of Finland)* esittelee tuotteita, jotka ovat syntyneet yhteistyönä Songin ja Olinin eri puolilta Suomea löytämien valmistajien kanssa. Studio K:hon rakentamassaan myymälässä Company paljastaa nämä Suomen ”huippu-salaisuudet” yhtenä mahdollisena lähestymistapana designiin.

ALUSSA OLI TANGO JA MAKKARA

Johan Olin (s. 1974) Tapasimme ensimmäisen kerran Kipsarissa, TaiKin opiskelijoiden pitämässä kahvilassa. Aluksi osallistuimme samoihin kilpailuihin ja huomasimme, että oli hauskaa tehdä töitä yhdessä, ja halusimme tehdä töitä myös muiden upeiden ihmisten kanssa. Siksi annoimme kahden hengen muotoilutiimimme nimeksi Company. Olemme tehneet töitä yhdessä nyt noin seitsemän vuotta.

Aamu Song (s. 1974) Kun tulin Etelä-Koreasta opiskelemaan Taideteolliseen vuonna 1998, sain kuulla **Olavi Virran** musiikkia. Johan kysyi, haluaisinko opetella suomalaista tangoa, ja minä innostuin, joten me menimme **Åke Blomqvistin** erittäin vaativaan ja tehokkaaseen tanssikouluun.

JO Tavallaan me molemmat saimme uuden alun yhteistyöhön. Minun taustani on graafisessa suunnittelussa. Siihen aikaan en juuri tuntenut tuotesuunnittelua, ja minusta Aamun työt olivat mahtavia. Ja ehkä Aamulle kaikki suomalainen oli uutta ja tuoretta.

AS Pohjoismaisen designin maine houkutteli minut Suomeen. Nykyään asun täällä, joten design on todella muuttanut elämäni. **Vuokko Nurmesniemen Iloinen takki** on suosikkini. Pidän siitä, että minulla on siihen varaa ja voin kulkea se päällä ja nähdä sen muiden päällä, kuten Kallion vanhojen rouvien.

LISÄÄ VETTÄ TULEEN JA TEE HÖYRYÄ

AS Meistä toinen aina näkee toisen loistoideat paremmin. Olemme alusta saakka tukeneet ja inspiroineet toisiamme. Kun näen Johanin työn touhussa, haluan itsekin ruveta tekemään jotain. Kun Johan sanoo: ”Tuo on hieno”, unohdan epäilykseni.

JO Pallottelemme toistemme ideoita ja innostumme niistä. Työmme punoutuvat toisiinsa, eikä meillä ole mitään varsinaista työnjakoa, vaikka usein ratkomme käytännön ongelmia itseksemme. Meillä on samanlainen maailmankatsomus ja arvot, mutta ihmisinä ja työtaavoiltamme olemme hyvin erilaisia. Aamu kiehuu ja minä viilennän.

AS Johan on kuin vesi ja minä olen kuin tuli, joten voimme yhdessä keittää kahvia.

KÄYTTÖÖN, KAIKILLE

JO Siinä mielessä olemme hyvin perinteisiä muotoilijoita, että haluamme tehdä käyttöesineitä, emme koristeita. Esineen täytyy todella viestiä käytettävyydestään, sen täytyy tehdä käyttäjän elämästä helpompaa, onnellisempaa, parempaa, nautittavampaa...

AS En voi pitää kaikkia ideoita päässäni, se pokahtaa jos en toteuta niitä prototyyppeinä, piirustuksina tai tuotteina. Haluaisin muotoilla esineitä, joita ei ole vielä tehty; saada uudenlaisia ideoita ja tehdä niiden avulla maailmasta isomman paikan.

JO Haluan muotoilla merkityksellisiä esineitä. Tai esineitä, joissa mielestäni on järkeä – etenkin jos voin osallistua itse merkityksen suunnitteluun.

AS Minun käsitykseni kauneudesta – eli siitä, mitä pidän työni tavoitteena – on saada tuotteeni siististi esille kaupan hyllyyn: moninkertaisia, käyttökelpoisia, edullisia tuotteita sellaisissa kaupoissa kuin K-Rauta, S-Market, Alepa, hintalappuineen kaikkineen. Muotoilu on väline, joka tekee monikertaisuuden mahdolliseksi. Tosin ideani eivät aina heti ole myyviä ja ne saattavat olla liian omituisiakin, liian uusia...

JO Kaikki tuotteemme on tarkoitettu sarjatuotantoon. Jos jotakin tuotetta on vain yksi kappale, kyse on prototyypistä. Toistaiseksi tuotteitamme ei vielä ole missään myynnissä, mutta pian... valmistelemme vähitellen sarjatuotantoa.

SISÄINEN LAPSI ESIIN

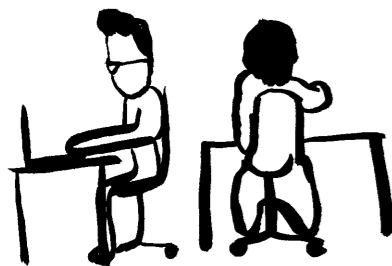
JO Moni projekteistamme käsittelee yksinäisyyden helpottamista. Ne yhdistävät ihmisiä toisiinsa. Minulle on kuitenkin tärkeää myös rakentaa itse jotain, saada se lähelle kehoani, kokeilla eri juttuja.

AS Johan on tyyppinen poika: jos hän saa jonkin idean, hänen on toteutettava se, rikottava se, nähtävä miten se toimii. Hän ei pelkää minkäänlaisia haasteita tai käytännön esteitä.

JO Yritän ehkä myös ratkaista ongelman tekemällä, en ajattelemalla etukäteen (mikä toisinaan olisi viisasta).

JO Leikkisyys on meille hyvin tärkeää. Leikkisyys on samaa kuin toiminta. Se myös mahdollistaa mahdollisimman tehokkaan käytön: leikkikalun on oltava käyttökelpoinen. Jos jo itse muotoilu-prosessi on hauska ja haastava, se näkyy lopputuloksessa. Pelkkä hassujen tai ironisten kommenttien esittäminen ei kuitenkaan ole meidän työtämme. Semmoinen johtaa vain umpikujaan.

COMPANY

AS Muotoilu on usein niin vakavaa ja rahakeskeistä. Kunnioitan vakavuutta, mutta sen kääntöpuolella on niin paljon tutkittavaa. Ajatellaan vaikkapa lapsia: he tekevät leikkijuttuja, ovat vapaita sieluja ja suodattavat maailmaa omalla tavallaan. Miksi maailma lakkaa rohkaisemasta lapsia leikkisyyteen tiettyssä iässä? Kävin kouluni Koreassa, jossa koulujärjestelmä on hyvin tiukka ja kilpailuhenkinen, joten ehkä minä reagoin juuri päinvastoin: olen toisinaan todella lapsellinen.

SUOMEN SALOJA PALJASTAMASSA

JO Projekti Suomen salat sai alkunsa eräällä mökkireissulla viime vuoden lopulla. Suomalainen mökkielämä on niin funktionaalista ja inspiroivaa. Mökeillä kaikki on suunniteltu tosi hyvin: lämmitysjärjestelmä, tehokas tilankäyttö, luonnon muovaamat ovenkahvat ja naulakot – arkielämän sisätilassa ei ole mitään ylimääräistä. Halusimme tuoda jotakin samaa omaan arkeemme. Suomessa on hienoja perinnetuotteita, joten niiden hienoja valmistajiaakin on oltava jossakin. Ryhdyimme etsimään heitä.

AS Saimme myös idean kerätä salaisuuksia ja selvittää, mikä Suomen muotoilukentän salaisuus on. Mitä ovat Suomen salaiset ylellisyystuotteet? Ne mistä moni tietää muttei kerro muille.

JO Kirjoitimme osalle näistä valmistajista, ja melkein kaikilta tuli vastaus. Osa vastasi, vaikka he olivat jo lopettamassa toimintaansa tai siirtämässä tuotantoaan Kiinaan. Moni oli mielissään ja avoimen innostunut ja kutsui meidän katsomaan mallistojaan. Vietimme jokaisessa yrityksessä noin päivän. Tähän mennessä olemme käyneet 17 yrityksessä eri puolilla Suomea ja ehdottaneet heille suunnitelmiamme, jotka perustuvat heidän tuotteidensa henkeen. Hanke on edelleen käynnissä.

AS Ne yritykset ovat muotoilun aitoa todellisuutta. Jokainen yritys, jossa kävimme, on erilainen ja tekee laatu-tuotteita.

JO On ollut mahtava kokemus tavata ihmisiä näissä ylpeissä, peräänantamattomissa yrityksissä. Niitä vetävät ihmiset ovat persoonallisia ja hyvin karismaattisia. Osa heistä on niin peräänantamattomia, että he ovat valmiita lopettamaan koko tuotannon, jos heidän lapsensa eivät jatka heidän työtään.

AS Se on heidän elämäntapansa. He ovat hyvin samanlaisia kuin tuotteensa, rehellisiä ja aitoja näkemyksissään. Eräs heistä sanoi, että hän voisi kolminkertaistaa tuotantonsa mutta haluaa mieluummin soittaa kitaraa. Perheyriyten toimitusjohtajat olivat lapsena leikkineet tehtaassaan ja nyt heidän lapsensa leikkivät siellä. Minusta se on niin kaunis tapa ansaita elantonsa ja elää elämäänsä – kun on omat koneet joilla toteuttaa suunnitelmansa... Tekisi mieli tehdä itse niin, kun osa näistä yrityksistä etsii ostajaa...

JO Olemme aikaisemmin tehneet yhteistyötä yksittäisten käsityöläisten kanssa, mutta vain muutaman kerran tuotantoyritysten kanssa. Meillä on ensi kertaa mahdollisuus tuotteidemme laajamittaisempaan tuotantoon, ja mikä tärkeintä: kyse ei ole tilauksesta vaan aidosta yhteistyöstä.

AS Tämä on meille pilottiprojekti ja taatusti se suunta, jota tulevaisuudessa kehitämme.

□ Taru Tappola haastattelu tehtiin englanniksi

Kiasma-kalenteri

Gülnara Kasımaliyeva & Muratbek Donaliev: Uusi Silkkitie: Selviytymisen ja toivon merkeinä, 2006, videonistallaatio (yksityiskohta)

NÄYTTELYT

Tarinankertojien aika

21.6.–30.9.
4. ja 5. kerros

Tarinankertojien aika esittelee entisten neuvostotasavaltojen nykytaidetta Euroopan itärajalta aina Aasiaan saakka. Painopiste on Keski-Aasian ja erityisesti Kazakstanin nykytaiteessa. Näyttely nostaa esiin monia tapoja tulkita neuvostoajan 'yhteistä menneisyyttä' ja sen vaikutuksia nykyhetken ja mahdollisiin tulevaisuuksiin.

Esille tulee pääasiassa installaatioita sekä valokuva- ja videoteoksia 14 taiteilijalta ja taiteilijaparilta. Teokset käsittelevät ajankohtaisia poliittisia ja sosiaalisia teemoja. Ne ottavat etäisyyttä eksoottisen ja itämaisen stereotyyppien. Asiantuntijana toimii moskovalainen kriitikko ja kuraattori Viktor Misiano.

Näyttelyn taiteilijat ovat Vahram Aghasyan (Armenia), Vyacheslav Akhunov (Uzbekistan), Said Atabekov (Kazakstan), Pavel Braila (Moldova), Olga Chernysheva (Venäjä), Dmitry Gutov, (Venäjä), Hamlet Hovsepian (Armenia), Gulnara Kasmaljeva (Kirgisia), Muratbek Djomaliev (Kirgisia), Vladimir Kuprianov (Venäjä), Erbossyn Meldibekov (Kazakstan), Almagul Menlibayeva (Kazakstan), Kote Sulaberidze (Georgia), Leonid Tishkov (Venäjä), Elena Vorobyeva ja Viktor Vorobyev (Kazakstan).

Maisema Kiasman kokoelmissa

4.11. saakka
2. ja 3. kerros

Kiasman kokoelmiin kuuluvista teoksista koottu näyttely esittelee maisema-aihetta nykytaiteessa. Osana Valtion taidemuseota Kiasman taidekokoelmien painopiste on kotimaisessa taiteessa 1960-luvulta tähän päivään. Nykytaiteen museon kokoelmista poimitaan teoksia kulloisenkin teemanäyttelyn mukaan.

Taidekokoelmat-verkkopalvelu tarjoaa perustietoa Valtion taidemuseon kokoelmiin kuuluvista teoksista ja taiteilijoista. Tutustu Kiasman kokoelmiin osoitteessa www.kiasma.fi

Suomen salat

Company
8.6.–16.9.
Studio K, 2. kerros

Company on Aamu Songin (s. 1974) ja Johan Olinin (s. 1974) vuonna 2000 perustama designkaksikko, joka toimii laaja-alaisesti muotoilun ja taiteen kentällä suunnitellen vaatteita, kenkiä ja erilaisia käyttöesineitä, mutta myös mm. tiloja, katukalusteita ja sisustuksia. Kiasmaan Company tekee projektin Suomen salat (Top Secrets of Finland).

TULOSSA SYKSYLLÄ

Carnegie Art Award

26.10.2007–6.1.2008
4. ja 5. kerros

Carnegie Art Awardin tarkoituksena on edistää pohjoismaista nykytaidetta ja tukea taiteilijoita. Tänä vuonna näyttelykierron alkaa Kiasmasta. Näyttelyssä esillä ovat taiteilijat Thordis Aðalsteinsdóttir (IS), Torsten Andersson (SE), Nathalie Djurberg (SE), Gardar Eide Einarsson (NO), Anette H. Flensburg (DK), Jens Fänge (SE), Else Marie Hagen (NO), Ellen Hyllemose (DK), Jarl Ingvarsson (SE), Kristina Jansson (SE), Jesper Just (DK), Pertti Kekarainen (FIN), Jukka Korkeila (FIN), Ferdinand Ahm Krag (DK), John Kørner (DK), Tor-Magnus Lundebj (NO), Jussi Niva (FIN), Fie Norsker (DK), Allan Otte (DK), Silja Rantanen (FIN), Vesa-Pekka Rannikko (FIN), Kirstine Roepstorff (DK), Thorbjørn Sørensen (NO), Anna Tuori (FIN), Þór Vigfússon (IS), Karin Wikström (SE).

PROJEKTEJA KIASMASSA

Hans Jürgen Syberberg Wagner Box

24.8.–26.9. Mediateekki
Tunnetun avantgarde-elokuvien tekijän elokuvaretrospektiivi esitetään Orionissa Juhlaviikkojen ohjelmistossa ja samaan aikaan Kiasman Mediateekissa on esillä hänen Richard Wagner -aiheinen videoinstallaationsa.

Vauvojen värileikki

13.6.–29.7. Kiasman ala-aulan näyttelytilassa. Vapaa pääsy.
Näyttely kertoo dokumentti- ja videokuvin vauvojen ja nykytaiteen kohtaamisesta Kiasmassa. 3–12 kuukauden ikäisten vauvojen ja vanhempien yhteisessä työpajassa viiden tapaamiskerran aikana katseltiin taidetta ja heräteltiin vauvan eri aisteja. Pääosassa olivat vauvat, jotka pääsivät omin käsin tunnustelemaan värien ja materiaalien houkuttelevaa maailmaa.

TULOSSA SYKSYLLÄ

Kiasman skidiviikot

2.–12.10.
Ohjelmaa ja työpajoja alle 4-vuotiaille.

OPASTUKSET

Yleisöopastukset

Opastukset Maisema-kokoelmanäyttelyyn perjantaisin klo 18. Vapaa pääsy.
Opastukset vaihtuviin näyttelyihin keskiviikkoisin klo 18 ja sunnuntaisin klo 15. Museolipulla.
Ruotsinkielinen yleisöopastus joka kuukauden ensimmäinen sunnuntai klo 12. Museolipulla.

Tilattavat opastukset

Näyttelykierrokset kunkin ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaisiksi.
Tilaukset ma–pe klo 9–12 p. (09) 1733 6509.
Hinnat arkisin 60 euroa, sunnuntaisin 75 euroa.
Opastuskielet ovat englanti, ranska, ruotsi, saksa, suomi ja venäjä.

Maisema-ääniopas

Ääniopas tuo taustatietoa ja tulkintatukea Maisema-kokoelmanäyttelyyn. Vuokra 2 e, lipunmyynnistä. Äänioppaan voi ladata ilmaiseksi omaan MP3-soittimeen osoitteesta www.kiasma.fi

KIASMA-TEATTERI

Tarkovski by Docpoint

17.–19.8.
Sarja tunnettujen dokumentaristien intiimejä elokuvia legendaarisesta ohjaajasta Andrei Tarkovskista. Dokumenteissa perehdytään Tarkovskin elokuvien runouden kielioppiin sekä valotetaan ohjaajan henkilökohtaisen elämän uhrauksia elokuvallisen totuuden etsijänä. Sarja on kunnianosoitus Tarkovskille, jonka syntymästä on kulunut 75 vuotta.

Oblivia

Everything You Say Will Become Dust Anyway
Ensi-ilta 23.8.

Esitys käsittelee tuhoamisen mahdottomuutta. Monikansallisessa työryhmässä ovat esiintyneinä Lucy Cash (UK), Anna Krzystek (UK), Magnus Logi Kristinsson (Islanti), Annika Tudeer (Suomi) ja Timo Fredriksson (Suomi). Äänet Janek Öller, tuottaja Johanna Fredriksson. Vuonna 2000 perustettu Oblivia käsittelee teoksissaan esityksen ja vallan rakenteita. Muoto on yhtä suuri osa sisältöä kuin teemat. Oblivian tyyli on omaperäinen, käsitteellinen, minimalistinen ja hauska. Työssä yhdistyvät tekijöiden erilaiset taiteelliset taustat (tanssi, performanssi, musiikki ja kirjallisuus) sekä eri kansallisuudet. Huumorilla on merkittävä osa heidän teoksissaan. Esityskielenä englanti. www.oblivia.fi
Muut esitykset 25., 26., 29., 30.8. ja 1., 2. ja 5.9.

Vyacheslav Akhunov: Nurkka, 2004, video

COMPANY Aamu Song & Johan Olin

Marko Vuokola: The Seventh Wave, 2002 (yksityiskohta)

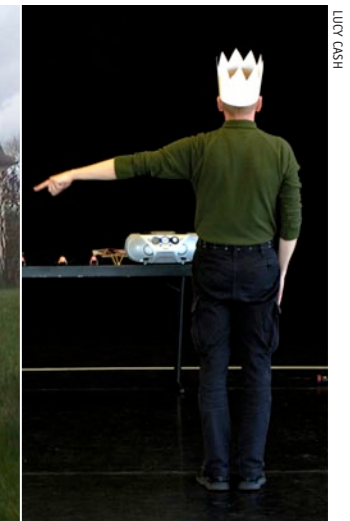
Vauvojen värileikki

Hans Jürgen Syberberg: Wagner Box

Oblivia

URB

URB 07 – urbaani festivaali
Helsinki 1.–12.8.

URB-festivaali esittää elokuussa kahdeksannen painoksen kaupunkikulttuurin ja urbaanin taiteen tekijöitä. Kesäkuussa julkaistava ohjelma sisältää kotimaisia esityksiä ja kansainvälisiä vieraita mm. Ranskasta ja Yhdysvalloista. Edellisvuosien tapaan luvassa on yllättävä, moneen suuntaan rönsyilevä ja ennakkokäsityksiä romuttava tapahtuma. Festivaali julistaa nuoren energian ja kriittisten näkökulmien tärkeyttä.

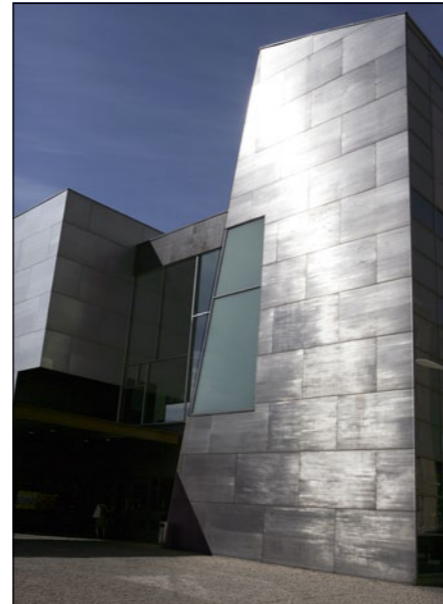
URB 07 tutkii taiteen ja kaupunkikulttuurin suhdetta. Se etsii uusia näkökulmia ja ehdotuksia kaupunkitilassa toimimiseen. Esityksiä ja tapahtumia löytyy myös teatteritilan ulkopuolella, vuoropuhelussa yleisön ja ympäristön kanssa. URB näkyy kaupungin kaduilla, klubeilla ja elokuvissa.

Edellisvuosien tapaan URB sisältää myös nuorille suunnattuja työpajoja. Esimerkiksi YLE:n ja theoneminutesj:n kanssa toteutetaan URB-videotyöpaja. Lisäksi URB 07:ssa tehdään yhteistyössä Planin Turpa auki -rapkilpailua.

URB 07 tapahtumapaikkoja ovat mm. Kiasma, Stoa ja elokuvateatteri Andorra.

URB kiertueella Hämeenlinna
Työpajat 6.–8.6., Tapahtuma 9.6.

Kiasma-teatterin jokakesäisen URB-festivaalin innoittama URB on kiertueella. Luvassa on tapahtumia ja kursseja urbaanin taiteen aloilta. URB kiertueella toteutetaan yhteistyössä energiayhtiö Vattenfallin kanssa.
www.urb.fi

MILKA ARONOLA / KKA

INFO

Kiasma
Mannerheiminaukio 2, 00100 Helsinki
Info (09) 1733 6501, info@kiasma.fi

Kiasma on avoinna
ti 10–17, ke–su 10–20.30
Liput 6/4 e, alle 18-vuotiaille vapaa pääsy.
Perjantaisin klo 17–20 vapaa pääsy.

Kiasma on liikkumisesteetön. Opaskoirat ovat tervetulleita. Lipunmyynnissä ja teatterissa on tele/induktiosilmukka.

Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon.

Kiasma-kauppa
avoinna ti 10–17, ke–su 11–19,
p. (09) 1733 6505.

Café Kiasma
avoinna ti 10–17, ke–su 10–21,
p. (09) 1733 6661.

www.kiasma.fi
Liity maksuttomalle Kiasmail -postituslistalle, niin saat tietoa Kiasman ohjelmistosta omaan sähköpostiosoitteeseesi.

Kiasman Ystävät ry
Lisätietoja ystäväyhdistyksen toiminnasta
p. (09) 1733 6595.

Muutokset mahdollisia.

KAI ANSIO

KAI ANSIO

**Kiasma
palvelee**

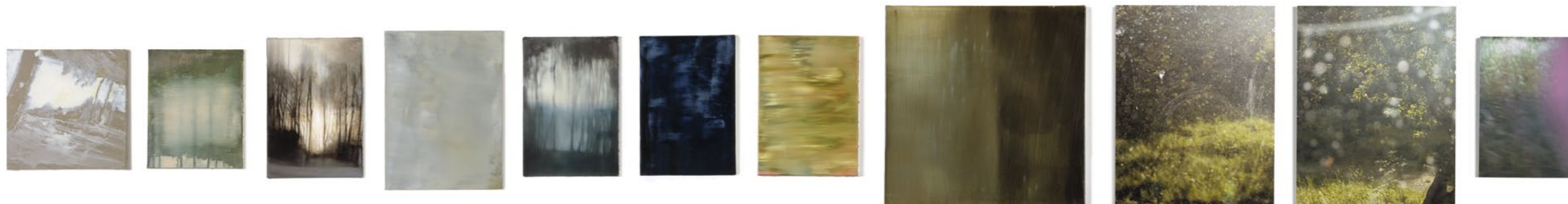
Kirjallisuutta nykytaiteesta

Kiasman näyttelykirjat nyt myös verkkokaupassa
www.kiasma.fi/shop

PERI VIRANEN / KKA

Kiasma on suosittu vierailukohde Suomessa vieraileville turisteille. Minkälaisia ajatuksia Maisema-kokoelmanäyttely herättää Suomesta ja suomalaisesta nykyaiteesta?

Turistina nykytaiteen maisemassa

Heli Hiltunen: Herneet silmien edessä, 2002–2003

SUKELLUS SUOMALAIUUUTEEN

”Tyypillistä!” huudahtaa **Jean-Jaques Gabas** nähdessään **Taneli Eskolan** valokuvateoksen *Lusikkaniemi kaamoksessa*. Gabasin mielestä valokuvassa esittäytyvä Aulangon maisemapuisto on suomalaista luontokuvaa juuri sellaisena kuin se Suomessa vierailevan ranskalaisen mielessä piirtyy. Rouva **Gabas** on samaa mieltä; esittelee kuvaa harmaassa valossa kylpevän jäisen järvimaiseman. Paksu luminietos mäntypuiden oksilla luo hyisen, mutta kauniin tunnelman. ”Tämä on kuin postikortista!”

Herra ja rouva Gabas ovat tulleet Helsinkiin osallistuakseen Eurooppalaisen yhteistyö- ja kehitysverkoston seminaariin. Esitelmien ja kokousten ohella aikaa jää myös tutustua paikalliseen kulttuuritarjontaan. Kiasmaan he tulivat ensimmäiseksi, sillä he kiertävät matkoillaan mielellään taidemuseoita. Myös Kiasman arkkitehtuuri herättää nykytaiteen museossa ensikertaa vierailuvissa ihastusta. ”Meillä on sellainen mielikuva, että olette hyvin omavaraisia täällä Suomessa. Teillä on hyvin oma-laatuinen tyyli, joka näkyy etenkin muotoilussa ja taiteessa. Se on oikein hyvä.” tuumaavat Gabasit näyttelykierroksen alussa.

Näyttelyssä on useita teoksia joissa pohditaan ympäristöongelmia ja luonnon saastumista. **Tuula Närhisen** *Senne*-teoksessa seurailaan belgialaisen joki-veden saastekuormitusta. Mitä lähemmäs Brysseliä joki virtaa, sitä kiinnostavammaksi käyvät Närhisen vesinäytteistä maalaamat pienet akvarellit, sillä epäpuhtauksissa on enemmän kuvattavaa. ”Teillä Suomessa on vähemmän saasteita kuin Keski-Euroopassa. Tosin kun olimme täällä edellisen kerran 30 vuotta sitten, ilmassa oli saasteita. Nyt ei ole, tai on ainakin vähemmän. Teillä on myös vähemmän ihmisiä, ehkä se johtuu siitä. Olimme eilen Suomenlinnassa ja kiinnitimme huomiota siihen, miten paljon roskalaatikoita siellä oli. Ihmiset käyttivät niitä, eivätkä jätä roskaa luontoon. Suomessa painotetaan myös kestävä kehitystä, eikö?” ranskalaisvieraat pohtivat.

VAIHTUVIA VUODENAIKOJA

Australialainen **Larissa Cox** on myös kiinnittänyt huomiota suomalaisen luonnon puhtauteen. **Jukka Mäkelän** suurikokoisten maalausten valkoiset ja harmaavoittoiset sävyt tuovat mieleen kylmän talven, sinisen pilkahdus taas kirkkaan ja puhtaan taivaan. Cox vierailee Suomessa asuvan äitinsä

luona nyt kolmatta kertaa. Edellisillä kerroilla hän on ollut Suomessa talvella, jolloin lumi ja pimeys on erityisesti jäänyt mieleen. ”Suurin ero Australian luontoon on varmaankin se, että Suomessa vuodenaajat tuovat suurempaa vaihtelua. Kun lentää Suomen yli ja näkee kaiken sen jäätyneen veden ja jotkut puut, varmaankin männyt, ovat vihreitä, mutta koivuissa ei ole lainkaan lehtiä. Olen nähnyt kuvia kesästä, jolloin luonto näyttää hyvin erilaiselta.”

Santeri Tuorin teos *Vesiputous* tuo Larissa Coxin mieleen pohjoisen talven pimeyden ja lumen. Mitä Cox sitten odotti suomalaisesta talvesta? ”Olin täällä kerran juuri ennen joulua, jolloin tiesin talven olevan kovimmillaan ja päivät ovat hyvin lyhyet. Mutta vaikka äitini oli kertonut minulle tästä, päivän lyhyys oli silti melkoinen shokki. Olin tullut aurinkoisesta Australiasta, jossa oli kesä ja aurinko laskee yhdeksän aikaan. Täällä taas seitsemältä aamulla oli pilkko-pimeää ja aurinko laskee uudelleen neljän maissa iltapäivällä. Onneksi on lunta heijastamassa valoa talvisin. Ja sitten taas kesällä yöt ovat valoisa.” Cox muistelee. Tuorin teoksen virtaava vesiputous on esillä myös matalana äänimaisemana: ”Ääni on tässä teoksessa uhkaava. Eikö Suomessa ole paljon

alkoholismia? Tämä pimeys tekee ihmisten elämän varmasti vaikeaksi. Sellaisen mielikuvan minä saan tästä teoksesta.”

”Tämä on hieno!” Cox hihkaisee **Heli Hiltusen** *Herneet silmien edessä* yhdeksänosan teoskokonaisuuden äärellä. ”Tämä on kuin siirtymä kesästä talveen... ja tämä yksi osa tuo mieleen kun olimme käymässä Järvenpäässä **Sibeliuksen** kotipaikassa. Siellä on järvi, jonka ympärillä asui käsittääkseni monia muitakin taiteilijoita. Pysähdyimme järven rantaan katsomaan auringonlaskua; lehdettömät puut heijastuivat veden pinnasta ja värit olivat hienon purppuraiset. Se oli hyvin kaunista.”

TURISTINA NYKYTAITEEN ÄÄRELLÄ

Voiko Maisema-näyttelyn teoksista sitten tunnistaa, että ne ovat suomalaista nykytaidetta? ”Luulen, että minun pitäisi nähdä enemmän teoksia, jotta voisin tunnistaa ne suomalaisiksi. Kävin neljä vuotta sitten Ateneumissa katsomassa vanhempaa suomalaista taidetta ja olen menossa sinne huomenna. Ehkä minun olisi pitänyt käydä siellä ennen kuin tulen tänne” Cox naurahtaa. ”Nykytaide voi olla niin monenlaista... mutta ostin eilen Marimekko-kangasta sängyn pääl-

lykseksi ja se näyttää minusta suomalaiselta. Siinä on koivupuita; mustaa, valkoista ja sinisiä sävyjä, jotka muistuttavat minua Suomesta.”

Suomalaisen nykytaiteen piirteitä pohtivat myös kaksi pietarilaista elokuvaopiskelijaa **Ekaterina Potekhina** ja **Anna Kudnyavtseva**. He osallistuvat Helsingissä pidettäville lyhytelokuvafestivaaleille. Potekhinan mielestä nykytaide on erilaista kuin vanha taide: ”Mietitään paljon ongelmia ja sanoja, taideteosta ei vain katsota. Se on hyvin urbaania.”

”Olemme nähneet monia suomalaisten opiskelijoiden tekemiä lyhytelokuvia, mutta niissä aiheet ovat usein hyvin masentuneita. Niissä on vain ongelmia, mutta nyt näemme, että suomalaiset ajattelevat paljon sydämellä. Se on oikein mukavaa”, tytöt mieltivät Tuula Närhisen *Tuulipiirtureiden* ääressä. Närhisen puunoksiin kiinnittämät kynät piirtävät tuulen liikkeitä paperille ja tallentavat pitkällä valotusajalla tuulella heiluvan lampun liikkeet valokuviiin. ”Meillä on usein sama ongelma; kuinka kuvata tuulen liikettä animaatiossa. Tämä on erittäin hyvä idea. Kuvat ovat outoja, mutta kauniita!”

”Miksi tässä on kaksi kopiota samasta kuvasta?” Kudnyavtseva pohtii **Marko Vuokolan** *The Seventh Wave* teoksen ääressä ja huomaa pian, etteivät kuvat olekaan ihan samanlaisia. ”Paikka on sama, mutta kuvat on otettu eri aikaan... luonto muuttuu koko ajan.” ”Teosta pitää miettiä... en ajatellut, että suomalainen taide on näin vakavaa!” Ekaterina Potekhina nauraa, mutta toteaa sitten: ”Myös venäläiset menevät mielellään luontoon puhtaan ilman ääreen pakoon suurkaupunkielämää.”

Viereiselle seinälle ripustetut **Teuri Haarlan** teokset saavat Potekhinan ja Kudnyavtsevan innostumaan. Taiteilija on valokuvannut vuodenaikojen tuomia vaihteluita kotipihalleen rakentamansa pellon kautta. Pellolla kasvaa paitsi kasveja, myös värikkäitä kankaita ja kiviä. ”Todella kiinnostava idea. Suomalaisilla ihmisillä on hyvin vapaa mielikuva. Luonnon kanssa tekemisissä olevat ihmiset luovat kauniita kuvia”, Potekhina kiteyttää mielikuviaan Maisema-näyttelystä.

□ Päivi Matala

CARNEGIE ART AWARD

Pohjoismaisen nykymaalauksen makupaloja

Carnegie Art Award on sekä näyttely että taidepalkinto. Sen tarkoituksena on edistää ja tukea pohjoismaista nykytaidetta ja taiteilijoita. Tänä vuonna näyttelykiertue järjestettiin ja palkinnot jaettiin vuosittain. Vuonna 2004 tapahtuma uusiutui kahden vuoden välein toistuvaksi biennaaliksi, jolloin myös palkintojen määrät kaksinkertaistettiin.

Pääpalkinto, miljoona Ruotsin kruunua, myönnettiin vuonna 2006 ruotsalaiselle **Karin Mamma Anderssonille** ja vuonna 2004 suomalaiselle **Nina Roosille**. Toinen palkinto on suuruudeltaan 600 000 ja kolmas 400 000 kruunua, minkä lisäksi jaetaan 100 000 kruunun nuoren taiteilijan stipendi. Muita palkittuja suomalaistaiteilijoita ovat **Petra Lindholm** (3. palkinto 2006), **Elina Brotherus** (nuoren taiteilijan stipendi 2004), **Carolus Enckell** (2. palkinto 2001), **Johan Scott** (3. palkinto 2001), **Petri Hytönen** (3. palkinto 2000), **Silja Rantanen** (2. palkinto 1999) ja **Jussi Niva** (nuoren taiteilijan stipendi 1998).

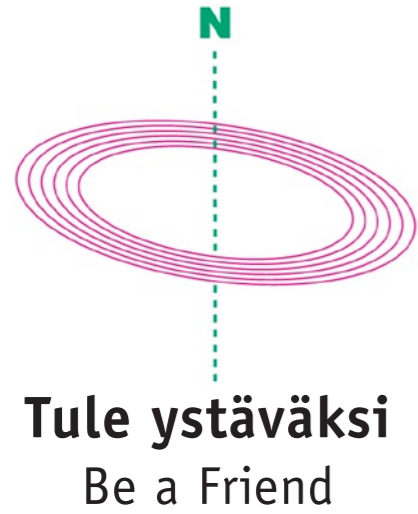
Näyttelyt kootaan kahdessa vaiheessa. Ensin kolmissenkymmentä pohjoismaista taiteen asiantuntijaa valitsi viisi suosikkiaan. Vuoden 2008 Carnegie Art Awardiin ehdotettiin kaikkiaan 143 pohjoismaista taiteilijaa. Näistä kuusihenkinen raati valitsi 26 palkinnonsaajaehdokasta, joiden teoksista näyttely kootaan. Tänä vuonna ehdokkaat ovat **Thordis Aðalsteinsdóttir** (IS), **Torsten Andersson** (SE), **Nathalie Djurberg** (SE), **Gardar Eide Einarsson** (NO),

Anette H. Flensburg (DK), **Jens Fänge** (SE), **Else Marie Hagen** (NO), **Ellen Hyllemose** (DK), **Jarl Ingvarsson** (SE), **Kristina Jansson** (SE), **Jesper Just** (DK), **Pertti Kekkarainen** (FIN), **Jukka Korkeila** (FIN), **Ferdinand Ahm Krag** (DK), **John Kørner** (DK), **Tor-Magnus Lundebj** (NO), **Jussi Niva** (FIN), **Fie Norsker** (DK), **Allan Otte** (DK), **Silja Rantanen** (FIN), **Vesa-Pekka Rannikko** (FIN), **Kirstine Roepstorff** (DK), **Thorbjørn Sørensen** (NO), **Anna Tuori** (FIN), **Thór Vigfússon** (IS), **Karin Wikström** (SE).

Carnegie Art Award keskittyy maalaustaiteeseen, mutta määrittelee sen rajat hyvin laveasti, tekniikan rajat ylittäen. Mukana voi olla valokuvaa, videoita tai installaatioita, jotka jollakin tavoin käsittelevät valon, värin, pinnan, syvyyden ja muodon kaltaisia maalauksellisuuden ja kuvan kysymyksiä.

Kolmivuotiskausittain vaihtuvaan raatiin kuuluu mm. Kiasman intendentti **Maaretta Jaukkuri** ja juryn puheenjohtajana aloittaa tänä vuonna **Tuula Arkio**. Mukaan valitut teokset saavat olla korkeintaan kaksi vuotta vanhoja. Näin taataan, että näyttely, sen yhteydessä julkaistava kirja ja taiteilijoita esittelevä video antavat mahdollisimman ajantasaisen kuvan pohjoismaisen maalaustaiteen nykytilasta.

Taru Tappola

Tule ystäväksi
Be a Friend

Kiasman Ystävät ry | Friends of Kiasma www.kiasma.fi

URB-festivaali haastaa instituution

Miten talosta kurotetaan ulos? Miten instituutioon liittyvän jäykkyyden ja itseriittoisuuden voi rikkoa? Yksi vastaus on luoda kumppanuuksia ja toimintatapoja, jotka haastavat itsestäänselvyydet.

Kiasma on sananmukaisesti risteys. Se on nimensä velvoittamana asemoinut itsensä taiteen ja kulttuurin kentälle paikkana, joka mahdollistaa erilaiset kohtaamiset sekä asioiden ja ideoiden virtaavuuden. Kiasma on monimutkainen arvojen ja toimintojen kokonaisuus, joka aina uudelleen ottaa paikkansa kentällä, joka liikkuu, muuttuu ja välillä tietoisesti tai tiedostamatta pakenee määritelmiä. Nykytaiteen kenttä on laaja ja reunoiltaan rosoinen niin kuin aika-laistaiteellisen ilmaisun voi odottaakin olevan.

URB eli urbaanin taiteen festivaali on projekti, joka on asettanut Kiasmassa kulttuurintuottamisen arvoja ja ajatuksia uuteen malliin. URB ei ole muuttanut toiminnan perusidea, mutta se on laajentanut sen merkitystä uusien yleisöjen pariin. Pitkäjänteisellä yhteistyöllä Helsingin itäisissä lähiöissä – nuorille

tarjotuilla kursseilla, kesätoilla ja festivaali-ohjelmalla – se on kiinnittynyt positiivisella, jopa vaivattomalla tavalla kaupungin kulttuuriseen moninaisuuteen. Kontulasta katsottuna Kiasma näyttää todellakin toiselta kuin Kruununhaasta. URB kiertueella on vienyvät meidät ympäri Suomea, eikä Kiasma näytä samalta Heinolastakaan katsottuna. Liikkuminen tuottaa tietoa, joka osaltaan ohjaa kulttuurilaitoksen valintoja.

URB on muuttunut vuosien myötä. Se on pyrkinyt säilyttämään yhteyden hip hop -kulttuurin luomaan taiteelliseen liikkeeseen, mutta sen rinnalle on nostettu myös muita kaupunkikulttuurin ilmiöitä. Mikään alakulttuurin festivaali URB ei ole koskaan ollut, vaikka sen tarkoituksena on vaalia alakulttuurien ilmaisemaa erilaisuutta ja kaupunkilaista suvaitse-

vaisuutta. Aikalaisuuden velvoite on nykytaiteen parissa työskenteleville käsin kosketeltava, mutta sen haasteisiin vastaaminen on osittain arvailujen ja riskinoton varassa. Nykytaide on osa nykyisyyttä, mikä vaatii Kiasman kaltaiselta laitokselta aktiivista dialogia ympäröivän todellisuuden kanssa.

Uuden todellisuuden käsitteet muovautuvat vasta ajan myötä. Siksi taidelaitoksen, joka elää yhdessä tätä aikaa kansalaisten kanssa, on jalkauduttava sinne, missä muutokset muovaavat jo tulevaisuutta.

□ Virve Sutinen
URB-festivaalin johtaja

Matkalla URBista URBiin

Kiasman ja Vattenfallin yhteistyössä järjestämä URB kiertueella on kuluneen vuoden aikana vierailut maakuntien pääkaupungeissa eri puolilla Suomea mm. Jyväskylässä, Tampereella ja Hämeenlinnassa. Urbaania taidetta on viety myös vähemmän urbaaneiksi miellettyihin paikkoihin kuten Heinolaan tai Oulaisiin.

URB-kiertueen viiden pysäkin mittakaava on vaihdellut Tampereen seudun alueellisesta kokonaisuudesta Heinolassa järjestettyyn URB-tapahtumaan. Epäily pienempien paikkojen 'urbaanuidesta' on ehkä osunut oikeaan paikkakuntien infrastruktuurien mittasuhteissa, mutta väärään nuorten osallistujien kiinnostuksen määrässä. Monet työpajoihin osallistuneet ovat antaneet palautetta siitä, että kerrankin on tarjolla asioita, joita ei muuten ole mahdollista omalla paikkakunnalla harrastaa.

KAI ANSIO, NEA HELSTO, HANNA MAUNUKSELA, kuvankäsittely TIMO VARTAINEN

NETISTÄ TUTTUJA ESIINTYJIÄ

URB kiertueen ideoinnin ja suunnittelun taustalla ovat yhteydenotot ympäri Suomea. Nuoret ovat kyselleet, miksi URB festivaali ja sen ohessa olevat työpajat järjestetään ainoastaan Helsingissä. 2000-luvun nuoret keräävät ja saavat vaikutteensa urbaanista kulttuurista ympäri maailmaa mm. internetin kautta. Vahvat yhteisölliset alakulttuurit toimivat ja ovat yhteydessä verkossa riippumatta asuinpaikasta.

Oman alan tähdet ovat tunnettuja videoclipeistä ja verkkosivuilta. Esimerkiksi Kangasalalla järjestetyn break-tanssikurssin vetäjä **Jussi "Focus" Sirviö** oli peruskurssin osallistujille tuttu, eivätkä nuoret enää esittelyä kaivanneet. He totesivat vain "no kyllähän me nyt Focus tunnetaan".

Verkosta ja televisiosta tuleva informaatiotulva voi aiheuttaa myös väärinymmärryksiä, joita työpajoissakin on purettu. Monille break-tanssi on tarkoittanut Music TV:stä tuttua takapuolen pyöritystä, jolla ei ole mitään tekemistä itse breakin kanssa. Kriittinen keskustelu aiheesta on virinnyt varsinkin, jos ryhmä on koostunut ainoastaan tytöistä.

VJ ON VIDEOMIKSAAJA

Jyväskylän ja Tampereen seuduilla työpajat järjestettiin lähellä sijaitseissa ympäryskunnissa. Nuorille haluttiin antaa mahdollisuus harrastaa omalla paikkakunnallaan ja moni työpajoista onnistuikin loistavasti. Videomiksausajat jouduttiin tosin siirtämään isommille paikkakunnille eli Jyväskylään ja Tampereelle. Pajan kokemusten (ja koettelemusten) pohjalta kävi ilmi, että käsite videomiksaus ja siitä käytettävä lyhenne VJ (videojockey), oli täysin vieras 15-19 -vuotiaille nuorille. Työ oli aloitettava aiheen tutuksi tekemisestä. Pirkkalassa **Petri Ruikka**, toinen pajan vetäjistä, kävi yläasteella ja lukiossa kertomassa nuorille mikä on VJ ja mitä se tarkoittaa.

SEINÄMAALAUKSESTA RAPPIIN

Työpajaohjelma on vaihdellut paikkakunnan ja alueen koon mukaan. Tarkoitus ei ole kopioida työpajoja ja tapahtumaa paikkakunnalta toiselle. Neuvottelut sisällöistä on käyty paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tapaamisissa keskustellaan siitä, mikä paikkakunnalle sopisi, ja mitä ei muuten olisi tarjolla.

Työpajoista kysytyin on ollut seinämaalauuspaja ja se toteutettiin kiertueen jokaisella viidellä pysäkillä. Maalauksia on tehty sprayta ja lateksia käyttäen paikallisiin nuorisotaloihin. Pajan suosioon on varsinkin pienemmällä paikkakunnalla vaikuttanut helppo lähestyttävyyys.

Seinämaalauspajan yhteydessä on myös pidetty luento seinämaalauksen ja graffitin historiasta alkaen luolamaalauksista New Yorkin katukulttuuriin. Luennolla on haluttu oikaista ajatusta töhryistä talon seinillä ja aiheesta on lähestytty enemmänkin maalaustaiteen näkökulmasta.

Rap-pajassa osallistujat laittavat itsensä peliin räppäämällä muiden edessä. Toki rap-pajan marginaalisuutta lisää myös se, että osallistujien tulee olla kiinnostuneita rap- ja hip hop-kulttuurin ilmaisukeinoista.

TV:STÄ TUTTU

URB kiertueen jokaisella pysäkillä on järjestetty URB kiertueella -tapahtuma, jossa työpajojen vetäjät ovat nousseet estradille. Lisäksi tapahtumat ovat tarjonneet esiintymismahdollisuuksia myös paikallisille ryhmille ja taiteilijoille. Tampereen Hällä-

näyttämöllä järjestetty URB-tapahtuma veti salit täyteen yleisöä, kun taas Heinolassa tunnelma oli kotoisampi. Toisaalta **Beatboxer Felix Zengerin** noustessa Nuorisokeskus Pleissin lavalle pohdiskeli nimikirjoituksen pyytäjää ääneen, kuinka uskomatonta on nähdä Felix livenä Heinolassa, kun juuri oli nähnyt hänen esiintymisensä Voice TV:ssä.

JATKOA ODOTELLESSA

Paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa työskentely on ollut joustavaa. Ohjelmaa on suunniteltu yhdessä ja sen on toivottu löytävän kohderyhmänsä. Toivon mukaan työpajat saavat jatkoa myös tulevaisuudessa. Esimerkiksi Hankasalalla, Nokialla ja Kangasalalla nuoriso- ja kulttuuritoimen toimijat kyselivät vinkkejä ja ideoita, kuinka he itse voisivat jatkossa toteuttaa kursseja, kun kysyntää ja innostusta nuorten keskuudessa näytti löytyvän.

□ Riku Lievonon

- 2 Tarinankertojien aika -näyttelyn teosten kautta avautuu näkymiä lähes epätodelliselta vaikuttavaan ympäristöön, jossa useat aikakaudet, traditiot ja uskonnot elävät rinnakkain: esihistorialliset hautakummut, moskeijoiden kupolit ja minareetit, neuvostoajan jättämät rauniot ja saastunut ympäristö.
- 7 Suomen salat Aamu Songin ja Johan Olinin näkeminä
- 11 Kalenteri
- 16 Turistina nykytaiteen maisemassa
- 18 URB festivaali on edellisvuosien tapaan yllättävä, moneen suuntaan rönsyilevä ja ennakkokäsityksiä romuttava tapahtuma. Festivaali julistaa nuoren energian ja kriittisten näkökulmien tärkeyttä.

KANSSI: Elena Vorobyeva & Viktor Vorobyev: Kazakstan - Siniin kausi, 2002-2005, valokuvasarja

Kiasma-lehti | Julkaisija: Nykytaiteen museo | Vastaava toimittaja: tiedotuspäällikkö Piia Laita 09-1733 6507 | Toimitussihteeri: tiedottaja Päivi Oja 09-1733 6534 | Verkkototeutus: verkkomediasuunnittelija Justus Hyvärinen 09-1733 6532 | Toimituksen osoite: Kiasma, Nykytaiteen museo, Mannerheimin aukio 2, 00100 Helsinki | Puh. 09-173 361, Fax 09-1733 6503 | Internet: www.kiasma.fi | E-mail: kiasma-lehti@kiasma.fi | ISSN 1455-173X | Ulkoasu ja taitto: Timo Vartiainen | Käännökset: Valtasana | Painopaikka: F.G. Lönnberg | Toimitus ei vastaa ohjelmisto-aikatauluihin tulleista muutoksista. | YHTEYSHENKILÖT | Museonjohtaja Berndt Arell, Museonjohtajan assistentti Tuula Vuorio, 09-1733 6516, Fax 09-1733 6574 | Näyttelyt ja kokoelmat: intendentti Maaretta Jaukkuri 09-1733 6537, kokoelmaintendentti Marja Sakari 09-1733 6519 | Kiasma-teatteri: tuottaja Virve Sutinen 09-1733 6511 | Yhteistyöpäällikkö Markkinointi & sponsorointi Sanna-Mari Jääntti 09-1733 6653 | Ulosvuokraukset, yhteistyökoordinaattori Päivi Hilska 09-1733 6668 | Opasvaraukset: 09-1733 6509 | Kiasman Ystävät ry 09-1733 6595 | Nykytaiteen museo Kiasma kuuluu Valtion taidemuseoon